Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0344

ES žuvininkystės sektoriaus dekarbonizacija ir modernizavimas, taip pat žvejybos įrankių kūrimas ir naudojimas

2025 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES žuvininkystės sektoriaus dekarbonizacijos ir modernizavimo, taip pat žvejybos įrankių kūrimo ir naudojimo (2024/2123(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3, 4, 9, 38, 174 ir 349 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 1980 m. gegužės 25 d. Tarptautinę konvenciją dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje,

– atsižvelgdamas į 1958 m. kovo 17 d. Tarptautinės jūrų organizacijos konvenciją,

– atsižvelgdamas į Tarptautinės darbo organizacijos steigimo konvenciją,

– atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje vykusioje 21-ojoje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje priimtą susitarimą (Paryžiaus susitarimas),

– atsižvelgdamas į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje[1],

– atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos[2],

---

1 OL L 275, 2003 10 25, p. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj.

2 OL L 354, 2013 12 28, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1241 dėl žuvininkystės išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos taikant technines priemones[3],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (toliau – Europos klimato teisės aktas)[4],

– atsižvelgdamas į 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1139, kuriuo nustatomas Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas[5],

– atsižvelgdamas į 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2022/591 dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m.[6],

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1804 dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo[7],

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1805 dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako kuro naudojimo jūrų transporto sektoriuje[8],

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją[9],

– 2023 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/2842, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas

---

3 OL L 198, 2019 7 25, p. 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1241/oj.

4 OL L 243, 2021 7 9, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

5 OL L 247, 2021 7 13, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1139/oj.

6 OL L 114, 2022 4 12, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/591/oj.

7 OL L 234, 2023 9 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1804/oj.

8 OL L 234, 2023 9 22, p. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1805/oj.

9 OL L, 2023/2413, 2023 10 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.

(EB) Nr. 1224/2009 ir, kiek tai susiję su žuvininkystės kontrole, iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1967/2006 bei (EB) Nr. 1005/2008 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2016/1139, (ES) 2017/2403 bei (ES) 2019/473[10];

– atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatą „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640),

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso[11],

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 17 d. Komisijos komunikatą „Naujas požiūris į tvarią ES mėlynąją ekonomiką. ES mėlynosios ekonomikos transformavimas siekiant tvarios ateities“ (COM(2021)0240),

– atsižvelgdamas į 2023 m. vasario 21 d. Europos Komisijos komunikatą „Dėl ES žvejybos ir akvakultūros sektoriaus energetikos pertvarkos“ (COM(2023)0100);

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio mėn. Komisijos vadovą „Žaliosios energetikos pertvarkos žvejybos ir akvakultūros sektoriuose finansavimo galimybės. Energetikos pertvarkos žvejybos ir akvakultūros sektoriuose rėmimas naudojantis ES finansavimo galimybėmis pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, priemonę „NextGenerationEU“ ir kitas priemones“ (angl. „Financing opportunities for the Green Energy Transition of Fisheries and Aquaculture – Supporting the energy transition in fisheries and aquaculture through EU funding opportunities under the 2021-2027 multiannual financial framework, NextGenerationEU and beyond“),

– atsižvelgdamas į 2023 m. vasario 21 d. Komisijos komunikatą „ES veiksmų planas: jūrų ekosistemų apsauga ir atkūrimas siekiant darnios ir atsparios žuvininkystės“,

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 14 d. rezoliuciją „Partnerystės su atokiausiais ES regionais stiprinimas“[12],

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją „Ateities žvejai: naujos darbuotojų kartos pritraukimas į žvejybos sektorių ir darbo vietų pakrančių bendruomenėse kūrimas“[13],

---

10 OL L, 2023/2842, 2023 12 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2842/oj.
11 OL C 270, 2021 7 7, p. 2;
12 OL C 117, 2022 3 11, p. 18.
13 OL C 117, 2022 3 11, p. 67.

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 3 d. rezoliuciją „Tvarios mėlynosios ekonomikos kūrimas ES. Žvejybos ir akvakultūros sektorių vaidmuo“[14],

– atsižvelgdamas į 2023 m. sausio 19 d. rezoliuciją dėl mažos apimties žvejybos padėties ES ir ateities perspektyvų[15],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl bendros žuvininkystės politikos įgyvendinimo dabartinės padėties ir ateities perspektyvų[16],

– atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų 2022 m. ataskaitą „Apžvalga 01/2022: Energijos mokesčiai, anglies dioksido apmokestinimas ir energijos subsidijos“ ir 2020 m. specialiąją ataskaitą Nr. 26/2020 „Jūros aplinka: ES apsauga – plati, bet ne išsami“,

– atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 25/2023 „ES akvakultūros politika. Nepaisant padidinto ES finansavimo, produktų gamyba apimta sąstingio, o rezultatai neaiškūs“,

– atsižvelgdamas į savo Mokslinio perspektyvų tyrimo skyriaus 2023 m. birželio mėn. ataskaitą „Žvejybos sektoriaus dekarbonizacija. Žvejybos laivams skirtos energijos vartojimo efektyvumo priemonės ir alternatyviosios energijos sprendimai“ (angl. „Decarbonising the fishing sector: Energy efficiency measures and alternative energy solutions for fishing vessels“),

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 3 d. Baltijos jūros patariamosios tarybos rekomendacijas dėl Baltijos jūros žvejybos sektoriaus energetikos pertvarkos,

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 28 d. Šiaurės vakarų vandenų patariamosios tarybos rekomendaciją dėl Komisijos komunikato „Dėl ES žvejybos ir akvakultūros sektoriaus energetikos pertvarkos“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. balandžio 15 d. „Copernicus“ klimato kaitos paslaugos ir Pasaulinės meteorologijos organizacijos ataskaitą „2024 m. Europos klimato padėtis“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 19 d. Šiaurės jūros patariamosios tarybos rekomendaciją dėl bendros žuvininkystės politikos vertinimo,

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio 2 d. Europos mokslo patariamosios tarybos klimato kaitos klausimais ataskaitą „Mokslinės rekomendacijos dėl Europos klimato teisės akto dalinio keitimo.

---

14 OL C 465, 2022 12 6, p. 2.
15 OL C 214, 2023 6 16, p. 150.
16 OL C, C/2024/5734, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5734/oj.

Klimato srities tikslų nustatymas siekiant sustiprinti ES strateginius prioritetus“ (angl. „Scientific advice for amending the European Climate Law – Setting climate goals to strengthen EU strategic priorities“),

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Žuvininkystės komiteto pranešimą (A10-0236/2025),

A. kadangi norint iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą reikia plataus užmojo, socialiniu ir ekonominiu požiūriu teisingos, įtraukios ir tvarios ES žuvininkystės sektoriaus pertvarkos, grindžiamos aplinkos apsaugos, socialinio teisingumo ir ekonominio gyvybingumo pusiausvyra ir remiamos viešosiomis investicijomis bei inovacijomis;

B. kadangi 2019 m. Komisijos komunikate dėl Europos žaliojo kurso pagrindinis dėmesys skiriamas klausimams, kaip spręsti su klimatu ir aplinka susijusias problemas ir pasiekti Paryžiaus susitarimo tikslus;

C. kadangi vandenynai absorbuoja apie 30 proc. pasaulyje išmetamo anglies dioksido kiekio;

D. kadangi apskaičiuota, kad, taikant blogiausią scenarijų, ES žvejybos laivynas išmeta 0,015 proc. viso pasaulyje išmetamo anglies dioksido kiekio; kadangi ES laivynas jau sumažino savo išmetamą teršalų kiekį daugiau kaip 52 proc., palyginti su 1990 m.;

E. kadangi šį didelį sumažinimą galima paaiškinti ES žvejybos laivyno sumažėjimu, laivų energijos vartojimo efektyvumo didinimu ir didesniu žvejybos laimikiu; kadangi, nepaisant to, žvejybos sektoriui taikomi dekarbonizacijos reikalavimai, dėl kurių jis gali patirti neproporcingų išlaidų;

F. kadangi energiniai produktai, tiekiami naudoti kaip degalai plaukiojant ES vandenyse, be kita ko, žvejybai, šiuo metu yra visiškai neapmokestinami pagal Energijos mokesčių direktyvą;

G. kadangi ES žvejybos sektorius susiduria su dideliais iššūkiais, susijusiais su klimato kaita, pradedant blogesnėmis oro sąlygomis jūroje ir baigiant žuvų išteklių migracija dėl šiltesnės jūros temperatūros;

H. kadangi kova su klimato kaita yra neatidėliotina ir būtina siekiant įveikti trejopą planetos krizę, darančią poveikį vandenynams, ir užkirsti kelią tolesniam neigiamam poveikiui visuomenei ir ekonomikai, siekiant užtikrinti, kad ateities kartos, įskaitant būsimas su žvejyba susijusias kartas, būtų geriau pasirengusios susidoroti su neišvengiamu klimato kaitos poveikiu;

I. kadangi jūros gėrybės yra sveikiausias gyvūninių baltymų šaltinis visame pasaulyje, o jų anglies dioksido pėdsakas yra mažiausias, tačiau ES vis dar priklauso nuo importo, kuris sudaro daugiau kaip 70 proc. jos suvartojamų jūros gėrybių;

J. kadangi perėjimui prie alternatyviųjų degalų ir mažo anglies dioksido kiekio varymo sistemų reikia didelių investicijų į technologinę plėtrą, laivų projektavimą, įgulos mokymą ir uostų infrastruktūrą ir kadangi kartu turi būti teikiama viešoji parama, kad būtų užtikrintas sėkmingas plėtojimas, įgyvendinimas, prieinamumas ir įperkamumas visiems laivyno segmentams, visų pirma mažos apimties ir smulkiosios žvejybos;

K. kadangi šiuo metu nėra nė vienų alternatyviųjų degalų ar technologijos, kurie galėtų būti galutinis, prieinamas ir pritaikomo masto sprendimas siekiant visiškos žvejybos laivyno dekarbonizacijos, tačiau pokyčiai ir pažanga turi būti aktyviai remiami vykdant mokslinius tyrimus, parodomuosius projektus ir tikslines viešąsias ir privačiąsias investicijas, kad būtų sudarytos sąlygos teisingam ir savalaikiam perėjimui;

L. kadangi 2023 m. pradėta Energetikos pertvarkos partnerystė yra vertinga platforma, skirta energetikos pertvarkai ES žvejybos ir akvakultūros sektoriuje paspartinti ir atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams suburti;

M. kadangi 8-ojoje aplinkosaugos veiksmų programoje išdėstytas ES įsipareigojimas laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui ES;

N. kadangi, nors mažos apimties priekrantės žvejybos laivynas sudaro 76 proc. visų ES veiklą vykdančių žvejybos laivų, jis ir toliau susiduria su nuolatinėmis laivyno modernizavimo problemomis; kadangi, nepaisant laivų skaičiaus, technologinė plėtra tebėra ribota, visų pirma kalbant apie tinkamus naujus hibridinius variklius, o didelės alternatyviųjų degalų kainos, palyginti su iškastiniu kuru, iškraipo pertvarkos procesą; kadangi reikia skubiai imtis tikslinių veiksmų siekiant remti mažos apimties žvejybos pertvarką;

O. kadangi žvejai, ypač smulkieji veiklos vykdytojai, yra labai svarbūs sąjungininkai siekiant apsaugoti jūrų ekosistemas ir turėtų visapusiškai dalyvauti įgyvendinant ir stebint politiką, kuria remiamas perėjimas prie tvarios ir mažo poveikio žvejybos praktikos;

P. kadangi bendra žuvininkystės politika (BŽP) siekiama užtikrinti tinkamą jūrų biologinių išteklių išsaugojimą ir valdymą, taip pat užtikrinti, kad žvejybos veikla būtų aplinkosauginiu požiūriu tvari ilguoju laikotarpiu ir valdoma tokiu būdu, kuris derėtų su tikslais užtikrinti naudą ekonomikos, socialinėje ir užimtumo srityse ir padėti užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą;

Q. kadangi Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas (EJRŽAF) apima nuostatas, kuriomis remiama dekarbonizacija, inovacijos ir socialinis tvarumas žuvininkystės sektoriuje, tačiau faktinis jo indėlis priklauso nuo vienodų galimybių, mažesnės administracinės naštos ir visiško suderinimo su teisingos ir įtraukios pertvarkos tikslais;

R. kadangi saugos ir energijos vartojimo efektyvumo didinimas iš esmės gali būti remiamas ES lėšomis iš EJRŽAF ir laikantis BŽP taisyklių; kadangi vis vien reikia apsvarstyti galimybę taikyti mažiau ribojančias sąlygas, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės ir regionai galėtų patenkinti savo žvejybos laivynų dekarbonizacijos ir modernizavimo poreikius, kartu neleidžiant atsirasti pertekliniams pajėgumams ar peržvejojimui atskirų segmentų ar viso nacionalinio laivyno lygmeniu;

S. kadangi Europos Audito Rūmai pareiškė, kad „EJRŽAF neturėtų būti naudojamas veiksmams, kuriais didinamas laivo žvejybos pajėgumas, finansuoti“[17];

T. kadangi tai įgyvendinant turėtų būti atsižvelgiama į didžiulę ES žvejybos laivyno regioninę įvairovę ir neturi būti taikomas universalaus sprendimo principas, ypač atokiausiuose regionuose;

U. kadangi atokiausiuose regionuose esama specifinių kliūčių, pvz., atokumo, izoliuotumo, mažų rinkų ir riboto susisiekimo, į kurias reikia visapusiškai atsižvelgti įgyvendinant žuvininkystės politiką, be kita ko, taikant pritaikytus tinkamumo finansuoti iš EJRŽAF kriterijus ir lanksčiai taikant pajėgumų ir laivyno atnaujinimo taisykles;

V. kadangi novatoriški žvejybos įrankiai ir būdai gali atlikti svarbų vaidmenį didinant aplinkosauginį tvarumą ir veiklos efektyvumą bei mažinant degalų suvartojimą ir turi būti remiami darant tikslines viešąsias ir privačiąsias investicijas, dalijantis žiniomis ir vykdant spartesnius vertinimo procesus, kad juos būtų galima plačiau naudoti;

W. kadangi novatoriški žvejybos įrankiai turi pereiti iš prototipo etapo į parodomąjį etapą, kad naudojant EJRŽAF paramą būtų galima išbandyti jų veiksmingumą ir efektyvumą realiomis naudojimo sąlygomis;

X. kadangi kai kurie dabartiniai žvejybos būdai yra labai imlūs kurui, dėl to sektorius patiria didelių išlaidų ir susidaro ypač didelis anglies dioksido pėdsakas;

---

17 Europos Audito Rūmai, „Jūros aplinka: ES apsauga – plati, bet ne išsami“, Leidinių biuras, 2020 m., https://data.europa.eu/doi/10.2865/134960.

Y. kadangi kai kurių žvejybos būdų taikymo būdas daro nevienodą poveikį anglies dioksido sekvestracijai vandenynuose ir, priklausomai nuo kelių veiksnių, pvz., žvejybos tipo, moksliniu požiūriu taip pat gali būti laikomas tvariu ir suderinamu su jūros dugno išsaugojimo tikslų siekiu;

Z. kadangi labai svarbu remti mokslinius tyrimus, susijusius su alternatyviaisiais varikliais ir degalais bei veiksmingu jų naudojimu, laivų energinio naudingumo didinimu juos modifikuojant arba naudojant novatoriškas laivų konstrukcijas, naujų tvarių žvejybos įrankių ir būdų bei technologijų, kuriomis mažinama priegauda, gerinamas kuro naudojimo efektyvumas ir mažinamas jūros dugno trikdymas, kūrimu, ir į juos investuoti, kad būtų remiamas teisingas ir moksliškai pagrįstas perėjimas prie tausiosios žvejybos ir pasiekti ES žvejybos teisės aktų tikslai;

AA. kadangi poreikis modernizuoti, dekarbonizuoti ir užtikrinti teisingą energetikos pertvarką taip pat suteikia galimybę pagerinti darbo ir gyvenimo sąlygas laivuose, o tai labai svarbu siekiant užtikrinti žvejų gerovę, pritraukti naujas kartas į šį sektorių ir pasiekti, kad su žvejyba susijusios profesijos būtų įtraukesnės, ypač moterų ir jaunimo atžvilgiu;

AB. kadangi siekiant sėkmingos teisingos žuvininkystės sektoriaus pertvarkos reikia įtraukaus valdymo, grindžiamo moksliniais įrodymais ir aktyviu atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant žvejus, pakrančių bendruomenes, tyrėjus ir regionines valdžios institucijas, dalyvavimu;

AC. kadangi tvari vidaus vandenų ir jūrinė akvakultūra ir vandens bestuburių bei dumblių auginimas gali padėti platesniu mastu dekarbonizuoti ES maisto iš vandens gyvūnų ir augalų sektorių ir sumažinti importo anglies dioksido pėdsaką;

Dekarbonizacija ir energetikos pertvarka

1. pabrėžia, kad norint iki 2050 m. pasiekti, kad poveikis klimatui būtų neutralus, laikantis Europos žaliojo kurso tikslų, ES teisės aktų ir JT Paryžiaus susitarimo, reikia struktūrinės, įtraukios ir teisingos pertvarkos visuose ES žvejybos ir akvakultūros sektoriuose;

2. pabrėžia, kad šia pertvarka turi būti prasmingai prisidedama prie ES klimato tikslų, nepakenkiant žvejybos bendruomenių atsparumui ar socialiniam ir ekonominiam stabilumui, sykiu užtikrinant jų pragyvenimo šaltinių apsaugą, laikantis trijų darnaus vystymosi ramsčių;

3. pabrėžia, kad reikia realistiškai ir laipsniškai dekarbonizacijai skirtų veiksmų gairių, grindžiamų patikimiausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis ir duomenimis, užtikrinant technologinės plėtros, logistinių patobulinimų, alternatyviųjų degalų prieinamumo ir teisėkūros terminų derėjimą, kad būtų užtikrintas įmanomas ir veiksmingas įgyvendinimas visuose laivyno segmentuose;

4. ragina parengti koordinuojamas ir ilgalaikes politikos programas, pvz., prioritetus, išdėstytus 2025 m. birželio 5 d. Komisijos komunikate „Europos vandenynų paktas“ (COM(2025)0281), siekiant dekarbonizuoti žvejybos ir akvakultūros sektorius ir užtikrinti, kad nė vienas laivyno segmentas ar regionas nebūtų paliktas nuošalyje;

5. pripažįsta, kad dekarbonizacija ir energetikos pertvarka yra didelis iššūkis žuvininkystės sektoriui, visų pirma mažesniems veiklos vykdytojams, turintiems ribotus finansinius ir techninius pajėgumus; primena, kad siekiant įtraukios ir teisingos pertvarkos reikia pašalinti struktūrines prieigos kliūtis, įskaitant dideles pradines išlaidas, mokymo trūkumą ir nepakankamą uostų infrastruktūrą; pabrėžia, kad, atsižvelgiant į laivynų, regionų ir socialinių bei ekonominių aplinkybių įvairovę visoje ES, universalaus sprendimo principas nėra tinkamas; primena, kad 2021 m. mažos apimties priekrantės žvejybos laivynas sudarė 76 proc. aktyviai žvejybos veiklą vykdančių ES laivynų ir beveik visą ES atokiausių regionų laivyną;

6. pabrėžia, kad esama didelių su investicijomis į ES laivyno modernizavimą, energijos vartojimo efektyvumą ir tvarumą susijusių apribojimų ir kliūčių; todėl pabrėžia, kad norint pasiekti ES dekarbonizacijos tikslus reikia apsvarstyti ne tik modernizavimo, bet ir laivų atnaujinimo galimybes, atsižvelgiant į didelį vidutinį laivyno amžių – 31,5 metų;

7. todėl siūlo skatinti atnaujinimo programų rėmimą bendradarbiaujant su privačiaisiais subjektais, pasinaudojant nacionaliniu ir ES finansavimu, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos atnaujinti laivyną modernesniais, saugesniais ir aplinkai mažiau kenkiančiais laivais, ir didinant patrauklumą, kad būtų galima geriau užtikrinti kartų kaitą ir didinti žvejybos pramonės, viešųjų institucijų, valdžios institucijų ir investuotojų tarpusavio pasitikėjimą;

8. apgailestauja dėl to, kad pagal dabartinę BŽP ir EJRŽAF sistemą labai ribojamos viešosios paramos galimybės, o tai taip pat atgraso nuo privačių investicijų į laivų atnaujinimą ir užkerta kelią pokyčiams, būtiniems siekiant dekarbonizuoti ES žvejybos laivyną; todėl ragina padaryti dabartinės teisės aktų sistemos pakeitimų; apgailestauja dėl to, kad dabartinių finansinių paskatų nepakanka sektoriaus poreikiams patenkinti, ir tvirtina, kad reikia sukurti ir įgyvendinti naujus mechanizmus, kuriais būtų suteikiamas finansinis svertas;

9. ragina Komisiją nustatyti ir parengti papildomas ir pakankamas finansavimo priemones, nesusijusias su EJRŽAF, įskaitant novatoriškus finansavimo modelius, kad būtų patenkinti didžiuliai sektoriaus investicijų poreikiai, susiję su dekarbonizacija ir energetikos pertvarka;

10. rekomenduoja Komisijai remti laivų projektavimo mokslinius tyrimus, įskaitant su varymo sistemomis nesusijusias inovacijas, pvz., geresnės korpuso hidrodinamikos, lengvų kompozicinių medžiagų ir hidraulinių bei mechaninių sistemų pakeitimo elektros pavaromis srityse;

11. atkreipia dėmesį į galimybę valstybėms narėms, kai bus prieinami techniniai sprendimai ir pakankama finansinė parama, apsvarstyti galimybę įtraukti dekarbonizacijos pastangas į žvejybos kvotų paskirstymo veiklos vykdytojams kriterijus, laikantis BŽP reglamento 17 straipsnio;

12. pabrėžia, kad energetikos pertvarka turi būti įtrauki ir prieinama visiems sektoriaus segmentams, todėl į ją turi būti visapusiškai atsižvelgiama rengiant ES politiką, visų pirma skirtą mažos apimties ir smulkiosios žvejybos žvejams, ir ji turi būti remiama vykdant viešąsias investicijas, mokymą ir žinių perdavimą;

13. pripažįsta, kad šiuo metu nėra nė vienos varymo ar degalų technologijos, kuri galėtų būti galutinis sprendimas siekiant žvejybos sektoriaus dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos, nes laivų tipų, veiklos profilių ir regioninių aplinkybių įvairovė labai didelė;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad universalaus sprendimo principas nebus tinkamas, nes naujos technologijos, pvz., alternatyviųjų degalų sprendimai, negalės patenkinti visų laivynų poreikių; pabrėžia, kad reikia įvertinti žvejybos laivų energetinę padėtį, siekiant kuo labiau padidinti jų efektyvumą, ir kad reikės atsižvelgti į pavienių laivynų poreikius;

15. pabrėžia poreikį teikti tinkamą paramą ir investicijas, kad būtų išvengta degalų kainų didėjimo, ir pabrėžia, kad tol, kol komerciniu mastu nebus prieinamos švarios varymo technologijos ar alternatyvieji energijos šaltiniai ir kol teisės aktų sistema nebus pritaikyta jų įgyvendinimui, ES žvejybos laivynui neturėtų būti nustatytos ES lygmens degalų apmokestinimo taisyklės, nes dėl tokių priemonių padidėtų socialinės ir ekonominės problemos, kurias dėl didelių energijos kainų ir infliacijos žvejai jau ir taip patiria;

16. pabrėžia, kad keičiant varomąsias sistemas būtina ne tik pritaikyti laivus, bet ir iš esmės pakeisti uostų infrastruktūrą ir įrenginius;

17. ragina Komisiją kartu su valstybėmis narėmis apsvarstyti galimybę taikyti sistemas, kuriomis būtų sudarytos palankesnės sąlygos investicijoms į švarią energiją ir jos būtų remiamos, pritaikytos prie

vietos realijų ir poreikių, siekiant skatinti energetikos pertvarką ir užtikrinti teisingą perėjimą prie laivyno dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos;

18. pabrėžia, kad modernizavimo, dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos priemonės turi atspindėti poreikį turėti specialiai pritaikytas ir prieinamas paramos sistemas, kad būtų užtikrintas aplinkosauginis ir ekonominis laivyno gyvybingumas; pabrėžia, jog labai svarbu, kad teikiant ES finansavimą, pvz., EJRŽAF, kartu su valstybės pagalba ir privačiomis lėšomis, būtų finansuojamos būtinos investicijos į uostus, energetikos infrastruktūrą ir laivus – nuo projektavimo iki įgyvendinimo etapo, siekiant užtikrinti reikiamą erdvę dekarbonizacijai ir energetikos pertvarkai, padidinti socialinėms reikmėms skirtą laivų talpą, numatant tinkamas darbo ir poilsio vietas įgulai ir tinkamą įgulos mokymą, ir prisidėti prie tausaus jūrų išteklių naudojimo;

19. pabrėžia, kad mažos apimties ir smulkioji žvejyba paprastai daro mažesnį poveikį aplinkai ir palieka mažesnį anglies dioksido pėdsaką, todėl, priklausomai nuo regiono, atlieka esminį vaidmenį tų regionų ekologinėje ir socialinėje struktūroje; ragina Komisiją, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, nustatyti ir įgyvendinti paramos mažos apimties, smulkiajai ir priekrantės žvejybai mechanizmus, kurie sudarytų sąlygas spręsti specifines šio sektoriaus segmentui kylančias problemas;

20. pabrėžia, kad Komisijai reikia atlikti išsamų finansavimo poreikių tyrimą ir priimti sprendimus, kurie taip pat apimtų ES piliečiams ir specializuotiems bankams, pvz., jūrų bankams, skirtus taupymo produktus, kad būtų galima pasiūlyti atitinkamų produktų finansavimą, kuris būtų paremtas Europos garantija, ir Europos investicijų banko paramą;

21. ragina visapusiškai įgyvendinti BŽP siekiant užtikrinti, kad žvejybos ir akvakultūros veikla būtų valdoma sąžiningai, teiktų socialinę ir ekonominę naudą ir prisidėtų prie maisto produktų prieinamumo ir kad būtų kuo labiau sumažintas tos veiklos poveikis buveinėms ir jūrų ekosistemoms, sykiu atkuriant ir išlaikant žvejojamų rūšių populiacijas, viršijančias dydžius, kuriems esant užtikrinamas didžiausias galimas tausios žvejybos laimikis; mano, kad ji turi būti taikoma atsižvelgiant į konkrečius įvairių jūrų baseinų ypatumus; pabrėžia, kad svarbu visapusiškai mobilizuoti EJRŽAF lėšas siekiant remti BŽP įgyvendinimą ir laivyno energetikos pertvarką; apgailestauja dėl to, kad BŽP ir EJRŽAF nustatytos griežtos talpa grindžiamos pajėgumo ribos, todėl ribojamas naujų varymo sistemų įrengimas ir kuro saugojimas ir trukdoma gerinti žvejų saugą, darbo sąlygas ir minimalų komfortą;

22. primena, kad vykdant dabartinį BŽP vertinimą ir galimą jos peržiūrą turėtų būti įvertinta ES laivyno padėtis ir būtini patobulinimai ir į

juos atsižvelgta; pabrėžia, kad valstybės narės yra atsakingos už savo nacionalinio žvejybos pajėgumo viršutinių ribų valdymą, kaip numatyta pagal BŽP; atkreipia dėmesį į tai, kad žvejybos sektoriuje šių ribų taikymas kartu su ribojamuoju valstybių narių požiūriu sudarė kliūčių laivyno dekarbonizacijai ir energetikos pertvarkai; pabrėžia pasitelkiant BŽP ir EJRŽAF teikiamos paramos svarbą norint pasiekti, kad ES laivynas būtų tvarus visais trimis aspektais, numatant atitinkamą būtiną finansavimą būsimoje daugiametėje finansinėje programoje;

23. palankiai vertina tai, kad dabartinis EJRŽAF suteikia galimybę prisidėti prie darbo, gyvenimo ir saugos sąlygų ES laivuose gerinimo nedidinant jų žvejybos pajėgumo, ypatingą dėmesį skiriant priekrantės ir mažos apimties priekrantės žvejybos laivams; pabrėžia, kad EJRŽAF prisideda prie žvejybos ir mėlynosios ekonomikos darnumo ir taip padeda siekti 14-ojo JT darnaus vystymosi tikslo; vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl to, kad valstybės narės šiomis galimybėmis plačiai nesinaudojo, ir mano, kad šiuo atžvilgiu atsirado kliūčių dėl pernelyg griežtų taisyklių;

24. mano, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas neturėtų nulemti ES priklausomybės nuo ES nepriklausančių šalių plėtojant, statant ir modernizuojant ES laivyną; atkreipia dėmesį į tai, kad ES strateginis savarankiškumas turi būti visų sričių politikos, įskaitant dekarbonizaciją, energetikos pertvarką ir laivyno modernizavimą, pagrindas, visų pirma kaip būsimos jūrų pramonės strategijos dalis;

25. ragina į jūrų pramonės strategijos tikslą – remti mėlynąją ekonomiką ir užtikrinti arba susigrąžinti Europos pirmavimą pasaulyje jūrų technologijų srityje – įtraukti žvejybos laivyną;

26. pabrėžia, kad, siekiant rasti konkrečių ir realistiškų laivyno modernizavimo ir dekarbonizacijos būdų, reikia laikytis visapusiško požiūrio visoje jūrų vertės grandinėje (įskaitant laivų savininkus, uostus, energijos tiekėjus, laivų statyklas, projektavimo konsultantus, įrangos tiekėjus, klasifikavimo bendroves, finansuotojus, tyrėjus ir kt.) ir bendradarbiauti įgyvendinant iniciatyvas ir programas, kuriomis skatinami visai netaršūs laivai ir uostų infrastruktūra;

27. atsižvelgdamas į tai, pabrėžia tvaraus jūrinio kuro paklausos skatinimo priemonių, pvz., ES politikos priemonių ir tikslinių rodiklių naudojimo, taip pat būtinos infrastruktūros diegimo skatinimo ir palengvinimo svarbą;

28. atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina 2023 m. Komisijos inicijuotos ES žvejybos ir akvakultūros sektoriaus energetikos pertvarkos partnerystės, kuri turėtų tapti platforma, skirta energetikos pertvarkai ES žvejybos ir akvakultūros sektoriuose paspartinti, darbą; atkreipia dėmesį į bendradarbiavimo ir dialogo vykdant šią partnerystę svarbą, tačiau pabrėžia, kad ji turi padėti konkrečiai

pagerinti dekarbonizacijai reikalingas sąlygas, kad tikslai būtų pasiekti;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia didinti sektoriaus konkurencingumą ir remti jo tvarią pertvarką siekiant užtikrinti tvarią ateitį įmonėms ir pakrančių bendruomenėms, todėl reikia sudaryti naują strateginį ES ir žvejybos bei akvakultūros sektorių paktą;

30. pabrėžia, kad reikia teikti paskatas taikomiesiems moksliniams tyrimams ir technologinėms inovacijoms žuvininkystės sektoriaus žiedinės ekonomikos srityje, be kita ko, žvejybos įrankių srityje, skatinant bandomąsias iniciatyvas ir teritorinius projektus, kuriais skatinama žuvininkystės sektoriaus įmonių, žuvininkystės vietos veiklos grupių, atliekų tvarkymo subjektų, perdirbimo įmonių ir kitų ekonominės veiklos vykdytojų sinergija, siekiant didinti išteklių naudojimo efektyvumą bei sektoriaus konkurencingumą ir kurti naujas vietos užimtumo galimybes;

31. pabrėžia, kad dėl atokiausių regionų geografinio atokumo, izoliuotumo ir mažumo reikia diferencijuoto požiūrio į jų žvejybos sektorių dekarbonizaciją, atsižvelgiant į sunkumus, su kuriais laivynai susiduria vykdydami dekarbonizacijos ir modernizavimo procesus, susijusius su technologine ir tvaria pertvarka; pabrėžia, kad ankstesnėse finansavimo priemonėse, pvz., žuvininkystei skirtoje galimybių atokiose ir izoliuotose vietovėse programoje, buvo atsižvelgta į šių regionų ypatumus, pripažintus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje; pabrėžia, kad į tai turi būti visapusiškai atsižvelgiama ateityje rengiant ir įgyvendinant finansavimo priemones, reguliavimo sistemas ir inovacijų strategijas;

32. pažymi, kad atokiausių regionų žvejybos laivynai daugiausia yra smulkūs ir sensta, jiems kyla vis didesnė saugumo rizika ir blogėja darbo ir gyvenimo juose sąlygos; be to, pažymi, kad jų struktūrines sąlygas ir dėl atokumo patiriamas išlaidas dar labiau apsunkina ir didina didėjantis ekstremalių oro sąlygų poveikis; pabrėžia, kad tokia padėtis riboja galimybes naudotis ištekliais ir kelia grėsmę apsirūpinimo maistu saugumui ir šių teritorijų vietos ekonomikai;

33. ragina pritaikyti EJRŽAF ir kitų ES priemonių tinkamumo kriterijus ir investavimo prioritetus, kad būtų atsižvelgta į atokiausių regionų struktūrines kliūtis ir aplinkos pažeidžiamumą, užtikrinant, kad energetikos pertvarka nepadidintų nelygybės ir netrukdytų socialiniam ir ekonominiam šių teritorijų tvarumui;

34. pabrėžia, kad mažos apimties priekrantės žvejyba, ypač salų ir atokiausiuose regionuose, yra apsirūpinimo maistu saugumo ir daugelio vietos bendruomenių ekonominės, socialinės ir kultūrinės struktūros pagrindas, o prieiga prie šviežių ir sveikų baltymų šaltinių juose yra glaudžiai susijusi su vietos žvejybos veiklos gyvybingumu; ragina Komisiją užtikrinti, kad aplinkos apsaugos tikslai būtų visiškai

suderinti su mažos apimties priekrantės žvejybos ekonominiu tvarumu;

35. ragina tvirčiau bendradarbiauti su ES nepriklausančiomis šalimis, vykdančiomis veiklą tuose pačiuose jūrų regionuose ir jūrų baseinuose, visų pirma per regionines žvejybos valdymo organizacijas – kai tinkama ir jos jau įsteigtos –, siekiant keistis geriausia patirtimi, koordinuoti investicijas ir nustatyti bendrus žvejybos sektoriaus dekarbonizacijos, energetikos pertvarkos ir aplinkosauginio tvarumo tikslus, siekiant užtikrinti, kad būtų taikomos bendros taisyklės, sykiu laikantis abipusiškumo principo ir užtikrinant sąžiningas sąlygas visiems veiklos vykdytojams;

36. pažymi, kad besivystančiose šalyse ir atvirojoje jūroje veiklą vykdantys tolimojo plaukiojimo laivynai susiduria su neįveikiama kliūtimi – tų šalių infrastruktūra, pvz., uostai, laivų statyklos ir naujų rūšių kuro saugyklos bei varymo sistemos, nėra parengta ar tinkama dekarbonizuotų laivų poreikiams patenkinti;

37. siūlo Komisijai peržiūrėti viso žvejybos ir akvakultūros produktų importo poveikį anglies dioksido pėdsakui ir aplinkai, kad nesusidarytų nevienodos sąlygos, palyginti su pasauliniais konkurentais, kuriems netaikomos panašios griežtos reguliavimo sistemos ar lygiaverčiai aplinkosaugos, sveikatos ir socialiniai standartai;

Modernizavimas

38. pabrėžia, kad ES žvejybos laivyno modernizavimas yra pagrindinis pertvarkos elementas siekiant, kad sektorius būtų tvaresnis ir atsparesnis, ir jį vykdant turėtų būti sprendžiamos tiek technologinės, tiek žmogiškosios problemos, užtikrinant, kad energijos vartojimo efektyvumas, skaitmeniniai pajėgumai ir veiklos sauga būtų vykdomi kartu gerinant darbo sąlygas laivuose;

39. pakartoja, kad didesnė bendroji talpa ar modifikuota laivo konstrukcija siekiant įrengti alternatyvias varymo sistemas arba pagerinti saugą neturėtų būti laikoma prisidedančia prie žvejybos pajėgumo didinimo, taigi ir nelaikoma didinančia peržvejojimo riziką; pabrėžia, kad žvejybos pajėgumo atsiejimas nuo bendrosios talpos, kad būtų galima vykdyti dekarbonizaciją ir energetikos pertvarką ar didinti saugą, būtinas siekiant užtikrinti sąžiningą ir įrodymais grindžiamą politikos sistemą;

40. ragina teikiant viešąją paramą teikti pirmenybę laivų modernizavimui, kuris būtų naudingas aplinkai ir užtikrintų socialinę pažangą, taip pat sudarytų sąlygas didesniems tinkamo laimikio laikymo laive pajėgumams, įskaitant šaldymo ir konservavimo sistemas, neviršijant nacionalinio pajėgumo viršutinių ribų;

41. ragina valstybes nares naudoti ES ir nacionalinę finansinę paramą, kad pirmenybė būtų teikiama modernizavimo strategijoms, kuriomis stiprinamas ilgalaikis žvejybos įmonių tvarumas, skatinamos vietos vertės grandinės ir užtikrinama, kad žvejai galėtų toliau veikti sąžiningomis, nuspėjamomis ir ekonomiškai perspektyviomis sąlygomis;

42. pabrėžia savo nuomonę, kad kartų kaita gali būti derinama su Europos žaliojo kurso tikslais ir poreikiu užtikrinti skaitmeninę pertvarką mėlynojoje ekonomikoje; pažymi, kad tam reikia ne tik pritraukti jaunimą į žvejybos sektorių, bet ir užtikrinti geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas laivuose, sudarant geresnes apgyvendinimo ir su patogumais susijusias sąlygas, kurios prisidėtų prie įgulos gerovės, užtikrinant tinkamą mokymą ir informavimą, suteikiant patrauklių karjeros perspektyvų ir galimybę pagerinti asmeninę padėtį, visų pirma suteikiant sąžiningas ir stabilias pajamų galimybes ir užtikrinant tvarumą;

43. pabrėžia, kad jaunoji žvejų karta prisideda prie savo vietos bendruomenių sanglaudos, ypač labiausiai izoliuotuose pakrančių regionuose ir mažiau darbo galimybių turinčiuose regionuose, taigi ši karta gali prisidėti prie ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės padėties gerinimo sektoriuje; taip pat pabrėžia, kad reikia stiprinti moterų vaidmenį šiame sektoriuje, didinant judumo ir užimtumo galimybes visoje ES ir šalinant sunkumus ar apribojimus, susijusius su jų įgūdžių ir mokymo pripažinimu; pažymi, kad tai padėtų pagerinti sektoriaus įvaizdį ir padidinti jo patrauklumą;

44. mano, kad kartų kaita neturėtų lemti kartų konflikto ir turėtų apimti visokio amžiaus žvejus, siekiant užtikrinti subalansuotą požiūrį į ekologinę ir skaitmeninę pertvarką, kad nebūtų prarasta sukaupta patirtis;

45. pabrėžia strateginį skaitmeninimo vaidmenį vykdant žvejybos laivyno modernizavimą, dekarbonizaciją ir energetikos pertvarką ir tai, kad dėl to taip pat pagerės veiklos efektyvumas, sauga jūroje ir žvejų darbo sąlygos; pabrėžia, kad parama skaitmeninėms priemonėms ir sistemoms, kurias naudojant gerėja navigacija, orų prognozavimas, komunikacija ir atsekamumas, visų pirma mažos apimties laivynuose, taip pat padės mažinti kuro sąnaudas ir prisidės prie ekonomiškai perspektyvesnio dekarbonizacijos proceso; pabrėžia, kad skaitmeninė pertvarka turi būti vykdoma kartu su tinkamu mokymu, gebėjimų stiprinimu ir įtraukių technologijų kūrimu, atsižvelgiant į naudotojų įvairovę ir užtikrinant, kad skaitmeniniai sprendimai prisidėtų prie geresnės darbo aplinkos ir teisingai paskirstytų technologinę naudą visame sektoriuje;

46. pabrėžia, kad naudojant EJRŽAF reikia atlikti žvejybos laivų energijos vartojimo auditą; primygtinai reikalauja, kad, kai tik įmanoma, būtų skatinamos optimizavimo ir modernizavimo

operacijos, siekiant padidinti laivų energijos vartojimo efektyvumą ir skatinti naudoti technologijas, visų pirma dirbtinį intelektą, siekiant optimizuoti žvejybos maršrutus, kad žvejybos dekarbonizacija būtų įperkamesnė;

47. pabrėžia, kad svarbu gerinti aplinkos, socialinių ir ekonominių bei veiklos duomenų rinkimą, prieinamumą ir naudojimą žuvininkystės sektoriuje, be kita ko, taikant skaitmenines priemones ir dalyvaujamosios stebėsenos metodus; pabrėžia, kad veiksmingi ir savalaikiai duomenys yra labai svarbūs moksliškai pagrįstam sprendimų priėmimui ir politikos pritaikymui prie kintančių ekologinių ir ekonominių sąlygų; ragina labiau susieti žinių sistemas, įskaitant mokslinius tyrimus, tradicines ekologines žinias ir tikralaikius veiklos duomenis, siekiant remti atsakingesnį, teisingesnį ir darnesnį žuvininkystės valdymą;

48. ragina skirti specialų finansavimą, kuris papildytų dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos pastangas, siekiant remti laivų pritaikymą, kad jie atitiktų būtiniausius darbuotojų gerovės standartus, kaip nustatyta darbuotojų sveikatos ir saugos reikalavimuose ir tarptautinėse darbo jūroje konvencijose, pvz., Tarptautinės darbo organizacijos 2007 m. konvencijoje dėl darbo žvejybos sektoriuje, įskaitant prieigą prie geriamojo vandens, saugų apgyvendinimą, tinkamą mitybą, apsaugą nuo nuovargio ir medicininę priežiūrą; mano, kad šie patobulinimai yra būtini siekiant užtikrinti orumą darbe, užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams ir skatinti socialinį sektoriaus tvarumą;

49. pabrėžia, kad modernizavimas, dekarbonizacija ir energetikos pertvarka taip pat turėtų prisidėti prie ES žuvininkystės sektoriaus ekonominio gyvybingumo, užimtumo galimybių ir konkurencingumo ir neturi kelti pavojaus sektoriaus pelningumui ar ES strateginiam apsirūpinimo maistu savarankiškumui;

50. pabrėžia, kad investicijos į laivų pritaikymą, skaitmenines priemones ir žvejybos produktų laikymo laivuose pajėgumus gali padėti sumažinti veiklos sąnaudas ir išmetamą teršalų kiekį, pagerinti produktų kokybę ir padidinti laimikio rinkos vertę, su sąlyga, kad pastangos pasiekti nustatytus tikslus bus remiamos vykdant moksliškai pagrįstą ir koordinuotą valdymą visuose regionuose, taip pat teikiant viešąjį ir privatųjį finansavimą ir užtikrinant gerą rinkos priemonių taikymą;

51. pakartoja, kad žvejybos sektoriaus modernizavimas, dekarbonizacija ir energetikos pertvarka turi būti laikomi platesnės pakrančių ir jūrų plėtros strategijos dalimi, įskaitant jūrų erdvės planavimą, biologinės įvairovės išsaugojimą, klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie jos, taip pat atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą; pabrėžia, kad siekiant išvengti žvejų bendruomenių marginalizacijos reikia subalansuoto ir koordinuoto požiūrio; atkreipia dėmesį į tvarios

žvejybos, vandenynų išsaugojimo, švarios energijos ir vietos plėtros teigiamos sinergijos potencialą, jei šios sritys bus valdomos taikant holistines, įtraukias, moksliškai pagrįstas ir teritorijoms pritaikytas sistemas;

52. atkreipia dėmesį į tai, kad neseniai paskelbtoje Parlamento praktinio seminaro ataskaitoje[18] siūloma rengiant būsimas paramos žuvininkystei priemones apsvarstyti galimybę taikyti mažiau ribojančias sąlygas, susijusias su parama pirmajam žvejybos laivo įsigijimui, variklio atnaujinimui ar pakeitimui ir laivo patobulinimui, dėl kurio reikia papildomos talpos, kartu taikant apribojimus, kad būtų išvengta perteklinių pajėgumų ar peržvejojimo atskirų laivyno segmentų ar viso nacionalinio laivyno lygmeniu; pabrėžia, kad sykiu pavieniams žvejybos laivams turėtų būti sudarytos sąlygos prisitaikyti prie ekonominių, aplinkos ir socialinių poreikių;

53. todėl ragina peržiūrėti šiuo metu EJRŽAF 13, 17, 18 ir 19 straipsniuose išdėstytas tinkamumo finansuoti nuostatas, kad būtų galima teikti viešąją paramą laivų atnaujinimui ar pakeitimui, vykdomam vien siekiant pagerinti saugą, darbo ir gyvenimo sąlygas, energijos vartojimo efektyvumą ir taikyti tausius žvejybos būdus; pabrėžia, kad dėl tokios paramos neturėtų padidėti žvejybos pajėgumai ar pastangos ir kad ji turėtų priklausyti nuo to, ar laikomasi aukštų aplinkos apsaugos ir socialinių standartų, kartu užtikrinant ekonominį gyvybingumą ir kartų kaitą, visų pirma atokiausiuose regionuose ir priekrantės zonose, jei laivyno vertinimai rodo, kad žvejybos pastangos atitinka turimus išteklius;

54. primygtinai tvirtina, kad reikia atlikti EJRŽAF laikotarpio vidurio peržiūrą ir tikslinę BŽP taisyklių ir atitinkamų gairių peržiūrą, siekiant įtraukti erdvės ir projektavimo reikalavimus, taikomus alternatyviųjų degalų saugojimui ir energijos bei varymo sistemoms, ir užtikrinti didesnį valstybės pagalbos sistemos lankstumą laivų statybos ir modernizavimo srityje; ragina įsteigti specialų neatidėliotinos pagalbos fondą, kad būtų paspartintas laivyno atnaujinimas ir taip sudarytos sąlygos realistiškai pereiti prie švarios energijos technologijų;

55. pabrėžia, kad reikia skubiai spręsti dengtų darbo zonų, sanitarinių patalpų, tinkamų poilsio vietų ir saugos įrangos trūkumo problemą, kuri šiuo metu daro poveikį daugeliui mažos apimties ir smulkiosios žvejybos laivų; pažymi, kad dabartinėse ES žvejybos pajėgumo apibrėžtyse nedaromas skirtumas tarp eksploatacinių laivo zonų ir zonų, skirtų socialinėms ir saugos sąlygoms laive gerinti; pabrėžia, kad tai atgraso nuo investicijų į esminius patobulinimus, pvz.,

---

18 Parlamentas, praktinis seminaras „ES žvejybos laivyno ateitis. Pirmasis valstybių narių 2021–2027 m. EJRŽAF programų vertinimas“, Struktūrinės ir sanglaudos politikos teminis skyrius, 2024 m. lapkričio 19 d.

dengtas darbo erdves, poilsio zonas ir sanitarijos įrenginius, kurie yra labai svarbūs siekiant užtikrinti deramas darbo ir gyvenimo sąlygas; ragina Komisiją rasti sprendimą, kuriuo būtų užtikrinta žvejybos sektoriaus darbuotojų poreikių ir poreikio užtikrinti, kad ES laivyno žvejybos pajėgumas nebūtų didinamas, pusiausvyra, visų pirma neįtraukti su socialiniais ir saugos poreikiais siejamos talpos, kai apskaičiuojamas žvejybos pajėgumas;

56. šiuo tikslu ragina Komisiją, išlaikant sistemą ir apribojimus, kuriais užkertamas kelias peržvejojimui, atlikti išsamią žvejybos pajėgumo ir žvejybos poveikio vertinimo rodiklių peržiūrą;

57. pabrėžia, kad žuvininkystės sektoriaus energetikos pertvarkai reikia didelių investicijų, o tai ne visada įmanoma mažosioms įmonėms, kurios turi tik įprastų išteklių; ragina Komisiją pasiekti, kad dekarbonizacija taptų priemone, kuria remiama priekrantės žvejyba ES, ir apsvarstyti galimybę laikinai ir pagal poreikius padidinti *de minimis* pagalbos žvejybos ir akvakultūros sektoriuje viršutinę ribą, siekiant remti mažataršių technologijų diegimą, tvarų laivyno atnaujinimą ir (arba) pritaikymą bei energijos vartojimo efektyvumą visoje tiekimo grandinėje, ir vykdyti ją kartu su šio laivyno segmento specialistais, siekiant skatinti investicijas;

Žvejybos įrankių kūrimas ir naudojimas

58. pabrėžia, kad inovacijos žvejybos įrankių ir būdų srityje turėtų būti grindžiamos patikimiausiais turimais moksliniais įrodymais ir aiškiais aplinkosaugos tikslais, kad būtų padedama didinti selektyvumą, mažinti priegaudą ar atsitiktinį laimikį, kuo labiau mažinti riziką, kad bus prarasti ar palikti žvejybos įrankiai, optimizuoti laivų maršrutus, didinti ekonominę naudą ir mažinti poveikį jūros buveinėms; pabrėžia, kad reikia tikslinių viešųjų ir privačiųjų investicijų ir paramos reguliavimo klausimais, kad būtų skatinama kurti, bandyti ir plačiai naudoti žvejybos įrankius, kuriais gerinami ekologiniai rezultatai ir tvarių laivynų veiklos gyvybingumas;

59. ragina Komisiją remti inovacijas investuojant į žvejybos įrankių selektyvumo didinimą, uostų infrastruktūros gerinimą ir žvejybos laivų modernizavimą, siekiant gerinti sveikatą, saugą ir darbo sąlygas, didinti energijos vartojimo efektyvumą, mažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir gerinti laimikio kokybę;

60. primena, kad kuriant ir naudojant naujoviškus žvejybos įrankius ir būdus reikia laikytis atsargumo principo; pabrėžia, kad kuriant ir naudojant naujoviškus žvejybos įrankius ir technologijas labai svarbu skatinti ekosisteminį požiūrį, kad būtų sumažinta priegauda, kuo labiau sumažintas atsitiktinis laimikis, sumažintas poveikis jūros dugnui ir pagerintas kuro naudojimo efektyvumas; pabrėžia, kad bandomųjų projektų ir eksperimentinės žvejybos trukmė ir laivų skaičius turėtų išlikti riboti, siekiant išbandyti naujus įrankius ir

varymo technologijas ir užtikrinti, kad jie nebūtų naudojami dideliu mastu, kol nebus moksliškai, nepriklausomai ir visapusiškai įvertintas jų poveikis aplinkai ir socialinis bei ekonominis poveikis ir nebus įrodyta, kad jie yra saugūs ir tvarūs;

61. pabrėžia, kad reikia skubiai investuoti į žvejybos technologijas, kuriomis mažinamas nepageidaujamas laimikis, didinamas selektyvumas ir mažinamas ekosistemų trikdymas, ir jas diegti; pabrėžia, kad reikia sudaryti dar palankesnes sąlygas technologinei pertvarkai šiame sektoriuje, užtikrinant didesnį efektyvumą laiko požiūriu ir vadovaujantis technologinio neutralumo principu bei patikimais moksliniais įrodymais, įskaitant visus tvarumo aspektus; ragina užtikrinti, kad su įrankių patvirtinimu, tinkamumu finansuoti ir reguliavimo lankstumu susijusių sprendimų priėmimo procesai būtų grindžiami patikimiausiais turimais moksliniais duomenimis, būtų suderinti su visa atitinkama politika ir reglamentais ir prisidėtų prie visų trijų tvarumo ramsčių;

62. ragina Komisiją atsižvelgti į kiekvieno jūros baseino ypatumus ir regioninius skirtumus, paspartinti daugiamečių valdymo planų regionalizavimą ir pritaikymą pagal šiuos selektyvumo tikslus ir teikti pirmenybę mažesnį poveikį ekosistemoms darančių įrankių naudojimui, glaudžiai bendradarbiaujant su patariamaisiais komitetais ir vietos laivynais, atsižvelgiant į socialinį ir ekonominį poveikį ir klimato kaitą;

63. pabrėžia, kad būsimoje daugiametėje finansinėje programoje reikia numatyti specialias biudžeto eilutes, skirtas dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos moksliniams tyrimams finansuoti, pvz., pagal Europos konkurencingumo fondą ir programą „Europos horizontas“;

64. pabrėžia, kad mokslo inovacijų perdavimo žvejams mastą gali paveikti rizika, kad profesinės veiklos vykdytojai eksperimentiniais etapais negaus pajamų; ragina Komisiją apsvarstyti galimybę teikti finansinę paramą siekiant sumažinti šią riziką ir paspartinti selektyvesnių ir mažesnį poveikį darančių žvejybos įrankių naudojimą;

65. pripažįsta didėjantį žvejų indėlį į klimato politikos veiksmus ir aplinkos apsaugą vykdant tokią veiklą kaip jūrą teršiančių šiukšlių, įskaitant pamestus ar paliktus žvejybos įrankius, surinkimas; pabrėžia, kad šis vaidmuo turėtų būti skatinamas ir remiamas teikiant tikslines paskatas, pasirūpinant tinkama uostų infrastruktūra ir kuriant papildomus pajamų srautus, susijusius su žiedinės ekonomikos tikslais; pabrėžia, kad žvejų ekologinio indėlio skatinimas padeda didinti socialinį šios profesijos priimtinumą, stiprina jų, kaip jūrų sergėtojų, vaidmenį ir prisideda prie platesnių tvarumo ir jūrų atkūrimo tikslų;

66. ragina Komisiją, užuot taikius universalaus sprendimo principą, užtikrinti įtraukų visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant mažos apimties žvejybą vykdančius žvejus, gamintojų organizacijas ir pakrančių bendruomenes, dalyvavimą projektuojant, kuriant ir vertinant naujoviškus žvejybos įrankius; pabrėžia, kad vykdant dalyvaujamąjį valdymą stiprinamas taisyklių legitimumas, praktiškumas ir priimtinumas, kartu sudarant sąlygas įtraukti vietos ekologines žinias ir gyvenimišką patirtį;

67. ragina viešojoje politikoje ir finansavimo priemonėse pirmenybę teikti paramai žvejams ir bendruomenėms, kurie naudoja tvarius įrankius ir praktiką, kuriais prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo ir ilgalaikio išteklių stabilumo; pabrėžia, kad tvarių būdų ir ekosisteminio požiūrio į žvejybą pripažinimas ir rėmimas yra labai svarbūs siekiant užtikrinti pakrančių bendruomenių atsparumą, išsaugoti tradicines žinias ir skatinti sąžiningą ir įtraukią pertvarką šiame sektoriuje;

68. ragina integruoti dirbtiniu intelektu grindžiamas aptikimo technologijų sistemas, kad būtų remiama selektyvi žvejybos praktika, gerinama informacija apie laimikį ir mažinamas nepageidaujamas laimikis; mano, kad išmaniąsias technologijas derinant su naujoviškais įrankiais galima padidinti selektyvumą ir aplinkosauginį veiksmingumą;

69. pabrėžia, kad žvejybos įrankių ir būdų valdymas turėtų būti grindžiamas įtraukiomis ir pritaikomomis valdymo sistemomis, atspindinčiomis laivynų, jūrų baseinų ir žvejybos praktikos įvairovę visoje ES, ir atkreipia dėmesį į tai, jog svarbu užtikrinti, kad ši reglamentavimo sistema būtų aiški, nuspėjama ir ja būtų siekiama ilgalaikių politinių tikslų; pabrėžia, kad reikia stiprinti mokslininkų, žvejų ir valdžios institucijų bendradarbiavimą kuriant, bandant ir vertinant naujus įrankius, skatinant tarpusavio pasitikėjimą ir bendrą atsakomybę už tvarius rezultatus; ragina užtikrinti laiko požiūriu efektyvius sprendimų priėmimo procesus, kurie būtų skaidrūs, dalyvaujamieji ir į kuriuos būtų galima integruoti kintančias vietos socialines ir ekologines realijas;

70. pabrėžia, kad reikia gerinti žvejybos pastangų įvertinimą taikant valdymo priemones, kurios nebūtų grindžiamos vien tik jūroje praleistomis dienomis, ir pradėti atsižvelgti į faktinį žvejybos įrankio naudojimo žvejybai laiką, t. y. į panardinimo trukmę arba aktyviai vykdomą žvejybą; todėl, kai tikslinga, ragina persvarstyti ES teisės aktuose pateiktas žvejybos veiklos apibrėžtis, kad jos geriau atspindėtų skirtingas žvejybos įrankių eksploatacines charakteristikas ir padėtų užtikrinti teisingesnį ir veiksmingesnį žvejybos pastangų valdymą;

71. skatina vykdyti bandomuosius projektus ir pabrėžia, kad jie yra svarbūs ir kaip inovacijų parodomieji pavyzdžiai, ir kaip atspirties

taškas, kad būtų pasiektas technologinės brandos lygis, kurio reikia norint gauti reikalingus patvirtinimus ir būti pasirengusiems tiek komercializacijai, tiek platesnio masto diegimui; ragina stebėti veiksmingiausius bandomuosius projektus, kad būtų išvengta pateiktų projektų dubliavimo arba projektų, kurie vis dėlto yra veiksmingi, žlugimo;

72. atkreipia dėmesį į tai, kad žvejai, dalyvaudami bandomuosiuose projektuose, gali patirti laimikio ir pajamų nuostolių; pabrėžia, kad taikant EJRŽAF taisykles bandomiesiems projektams ribojamos galimybės praktiškai atlikti tam tikrus eksperimentus; ragina Komisiją, valstybes nares ir regionines valdžios institucijas plėtoti gyvųjų laboratorijų naudojimą, siekiant suderinti inovacijas su vietos iniciatyvomis, kad būtų galima atlikti praktinius bandymus, siekiant užtikrinti, kad naujos inovacijos veiktų praktikoje ir neužkrautų nereikalingos naštos sektoriui;

73. ragina sukurti bendrą ES ženklinimo ir atsekamumo sistemą, kuri leistų vartotojams ir pirkėjams atpažinti žuvininkystės produktus, atitinkančius aukštus aplinkos apsaugos, sanitarijos ir socialinius standartus;

74. pabrėžia, kad ekologinės ir skaitmeninės pertvarkos žuvininkystės sektoriuje, įskaitant jo dekarbonizaciją ir energetikos pertvarką, sėkmė priklauso nuo to, ar bus kvalifikuotų ir gerai parengtų darbuotojų; ragina geriau naudoti esamas ES programas, pvz., „Erasmus+“, „Europos socialinį fondą +“ ir EJRŽAF, siekiant remti tiek formalųjį, tiek neformalųjį mokymą darbuotojų saugos, skaitmeninių priemonių, aplinkosauginio sąmoningumo ir tvarių žvejybos būdų srityse; pabrėžia, kad svarbu pripažinti ir finansuoti profesinį mokymą, reikalingą naujų technologijų ir variklių diegimui ir naudojimui, taip pat praktinius įgūdžius, įgytus kaip patirtį, ir sudaryti palankesnes sąlygas žinių perdavimui iš kartos į kartą; pabrėžia, kad mokymas turėtų būti nuolatinis, įtraukus ir pritaikytas prie kintančių žvejų ir pakrančių bendruomenių poreikių, ypač atokiose ir struktūriškai nepalankioje padėtyje esančiose vietovėse;

75. pabrėžia akvakultūros, vandens bestuburių ir dumblių auginimo sektorių potencialą mažinti mūsų maisto sistemos anglies dioksido pėdsaką; palankiai vertina vis dažniau taikomą mažo anglies dioksido kiekio praktiką, pvz., tvarius pašarus ir dekarbonizuotų baržų naudojimą, ir todėl ragina, kai tinkama, tokias technologijas ūkiuose plėtoti platesniu mastu; pabrėžia, kad ateityje darant patobulinimus pirmenybė turėtų būti teikiama tvarios akvakultūros gamintojams, kurie stengiasi nedaryti žalos jūrų biologinei įvairovei, sykiu teikdami socialinę ir ekonominę naudą pakrančių bendruomenėms;

76. mano, kad BŽP lygiavertės bendros akvakultūros politikos nustatymas, nustatant kiekybinius akvakultūros plėtros tikslus, gali

tinkamai prisidėti prie gerai apgalvotos ES mėlynosios ekonomikos dekarbonizacijos ir energetikos pertvarkos proceso;

77. pabrėžia aiškios ir nuoseklios teisinės sistemos su išmatuojamais tvarumo kriterijais ir rodikliais svarbą siekiant suteikti kryptį akvakultūros plėtrai ES ir ją stebėti, įskaitant geresnį jūrinių teritorijų planavimą; todėl, kaip neatsiejamą Europos mažataršės mėlynosios ekonomikos strategijos dalį, ragina daugiau investuoti ir vykdyti politiką, kuria būtų remiama tvari jūrų ir vidaus vandenų akvakultūra, vandens bestuburių ir dumblių auginimas ir didinamas akvakultūros atsparumas klimato kaitos poveikiui;

°

° °

78. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.